

בעיר חיפה קוראים את המגילה גם בט"ו, כי היא ספק מוקפת חומה¹²³. בערי הפרוות: אין אומרים תחנון ואסור בהספד ובתענית. מרבית קצת כמשתה ושמחה¹²⁴. בערי הפרוות (ומחר גם בירושלים) יש להוסיף היום בשמחה רבה מזו של יום הפורים עצמו; ביום ט"ז – שמחה גדולה יותר, וכן בכל יום ויום מימי החודש, עד שביום האחרון דהודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגת ביותר¹²⁵.

גם לאחר ימי הפורים שייך לעורר על 'מבצע פורים', מפני שתכליתם של ימי הפורים היא שהתעוררות של "קיימו מה שקיבלו כבר" תבוא לידי ביטוי גם אחר-כך, ואז מתחיל מבצע פורים האמיתי¹²⁶. ופעם אמר הרבי סיבה אחרת, לסייע לאלה שנוקקו ללוות כדי שיוכלו לחוג את הפורים כהלכתו – לפרוע את חובותיהם, וגם זה חלק מ'מבצע פורים'¹²⁷. בימים שאחרי פורים השמחה גדולה יותר, בגלל שבהם ניתוסף גם ענין הגאולה "מיסמך גאולה לגאולה", גאולת פורים לגאולת פסח¹²⁸.

חז"ל "משנכנס אדר", וכמו שנאמר: "והחודש אשר נהפך להם". ואם כן... כאשר השמחה היא באותה המידה שבימים הקודמים, בלי הוספה וריבוי, אינה שלמות השמחה, כיוון שנתיישנה (שלכן לברכת חתנים צריך בכל פעם 'פנים חדשות'). (126) 'אוצר' עמי רפ, מסוים שיחות פורים תשד"מ ותשמ"ה, ומשיחת ש"פ פרה תשמ"ה. (127) שם, משיחת פורים תשמ"ו. (128) שיחת ש"פ פרה תשלי"א.

וגיליון תקצ"ה עמ' 18. (123) לקוטרי שיחות כרך כ"ט עמ' 423. (124) לוח כולל-חבי"ד, ע"פ שו"ע סי' תרצ"ו סי"ג, רמ"א סי' תרצ"ה סי"ב. אך בשיחות קודש תשכ"ז ח"א עמ' 482 איתא, שכיוון שצ"ל לפני משורת הדין, צריך שתהיה הרבה שמחה, עיי"ש. (125) לקוטרי שיחות כרך ג עמ' 1274. ומבאר: אף שבנוגע לקריאת המגילה אמרו שאינה נקראת אלא עד ט"ו בחודש, אבל הציווי "מרבין בשמחה" נוגע לכל ימי החודש, וכלשונו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרז

ערב שבת-קודש
פרשת תצווה / זכור
י' באדר ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

" באדר ה'תשס"ו – י"ז באדר ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	י' באדר	הלי שגנות. פרק ט-יא.	הלי שכירות. פרק ו.	מ"ע עא.
ב'	י"א באדר	פרק יב-יד.	פרק ז.	מ"ע עב.
ג'	י"ב באדר	פרק טו. הלי מחוסרי כפרה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"ע סח. עה. עו.
ד'	י"ג באדר	פרק טז-יח.	פרק ט.	מ"ע עד. עז.
ה'	י"ד באדר	הלי תמורה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק י.	מל"ת קו. מ"ע פז.
ו'	ט"ו באדר	פרק ד. לב טהור וגוי. ספר טהרה והוא ספר עשירי.. הלי טומאת מת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת קז. מ"ע קז.
ז'	ט"ז באדר	פרק יג-יח.	פרק יב. פרק יג.	מ"ע קז. מ"ע קז.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
א', י' באדר	3.59	4.46	5.07	6.02	8.53	11.51	12.21	5.44.8	6.09
ב', י"א באדר	3.57	4.45	5.06	6.01	8.52	11.51	12.21	5.45.6	6.09
ג', י"ב באדר	3.56	4.43	5.05	6.00	8.51	11.51	12.21	5.46.3	6.10
ד', י"ג באדר	3.55	4.42	5.04	5.58	8.50	11.50	12.20	5.47.0	6.11
ה', י"ד באדר	3.53	4.41	5.02	5.57	8.49	11.50	12.20	5.47.7	6.12
ו', ט"ו באדר	3.52	4.40	5.01	5.56	8.49	11.50	12.20	5.48.4	6.12
ז', ט"ז באדר	3.51	4.38	5.00	5.55	8.48	11.50	12.20	5.49.1	6.13
ח', י"ז באדר	3.49	4.37	4.58	5.53	8.47	11.49	12.19	5.49.8	6.14

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	דה"נ	דה"נ	דה"נ	דה"נ
צצה	5.08	6.21	6.23	5.25
תשא	5.13	6.26	6.28	5.30

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
מרו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לוח השבוע

ביקש בהתוועדות דפורים או דשבת-קודש שלאחריו¹¹⁷, שעל-כל-פנים אחד המסובים יקיים 'עד דלא ידע' כפשוטו ו'וציא' בזה ידי חובה את כל הציבור¹¹⁸.

"פורים-תורה" איננו עניין של ליצנות ה"ו כטעות העולם, אלא שבמקום לדייק ולהתייגע על עומקם של דברים, מתעכבים על עניין שטחי יותר, עניין הקשור ומביא לידי הוספה בשמחה, אבל בכל אופן זה עניין של "תורה", ככל ענייני התורה¹¹⁹.

בהתוועדות פורים, נהג הרבי לעשות מגבית עבור 'קופת רבינו'¹²⁰.

לקראת סיום ההתוועדות נהג כ"ק אדמו"ר להזכיר אודות ההכנות למבצע פסה, כולל לדאוג למעות-חיתין, מזון ולבוש, כיוון שמיום הפורים עצמו מתחילים "שלושים יום לפני החג"¹²¹.

נוהגים לשי' האפ קאזאק¹²².

יום רביעי

ט"ו באדר, שושן-פורים

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה – אור לט"ו באדר, בשעה 20:50.

בירושלים עיה"ק הוא יום הפורים, ונוהג כאמור אתמול בערי הפרוות.

דפורים, מתוך שמחה באופן ד'עד דלא ידע', אבל עם הגבלות כו', ובפרט בנוגע לתלמידים, ועל-דרך זה בנוגע לכל בני-ישראל, כמדובר כמה פעמים שצריך להיות על-פי ההגבלות דתורת החסידות, ואין צורך להאריך בזה, כיוון שהדברים ידועים ומפורסמים, וגם בדפוס¹¹³.

"יש להרעיש ולפרסם בכל מקום ומקום, הן בחוץ לארץ והן (ועל-אחת-כמה-וכמה) בארצנו הקדושה, על דבר ההשתדלות שכל ענייני הפורים יהיו באופן ד'ברוב עם הדרת מלך'... בנוגע ל'משתה ושמחה' – אף שכל אחד ואחד חוגג סעודת פורים בביתו, עם בני משפחתו... הרי יכולים להוסיף בשמחת פורים 'ברוב עם' לאחרי הסעודה בביתו עם בני משפחתו"¹¹⁴.

בבית-חיינו, לאחר הסעודה של כל אחד בביתו, מתוועדים שוב כלילה, כיוון שגם בעד' דלא ידע' יש דרגות זו למעלה מזו, ויש להתייגע כדי להגיע ל'לא ידע' באופן נעלה יותר¹¹⁵.

מנהג האדמו"ר – "מאמר דא"ח בתוך הסעודה"¹¹⁶.

הגזרה הידועה אודות ההגבלה בשתיית משקה – בתוקפה עומדת (לכאורה) גם בפורים¹¹⁷. אבל היו פעמים שכ"ק אדמו"ר

רביי שבגיליון רנא.
117 כגון 'התוועדות' תשי"ג ח"ב עמ' 372. אמנם היו פעמים שהורה הרבי לקיים 'עד-דלא-ידע' כפשוטו [אך ביחס לבחורים היתה הסתייגות מכך גם לפני ה'גזירה', ראה 'התוועדות' תשי"ב ח"ב עמ' 980.
118 'התוועדות' תשי"ג ח"ב עמ' 1426.
119 ספר-המנהגים שם, וראה ביאורי עמי רטררפג.
120 שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"א. ראה 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשד"מ ח"ב עמ' 1280, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנשי"א ח"ב עמ' 339, 399, ועוד.
121 (ספר-הנינונים, ניגון כד) שיחת פורים תשל"ב.
122 לפעמים נזכר פורים בין הזמנים שבהם ניגנו את ניגון יארבע הבבותי של אדמוה"ז (שם, ניגון א). הרבי ציוה בקביעות לנגן לקראת סיום התוועדות הפורים, ואחריו יגיע זשורצי. פעמים שציוה לנגן גם יקול ביערי (שם), ניגון כג) – יאוצרי עמי רצב"ג. אבל כידוע הפעם האחרונה שניגנו ניגון זה לפני הרבי היתה בסיום התוועדות ש"פ שמו"ת, ערב כ"ד טבת תשמ"ט, ראה 'התקשרות' גיליון תקל"ז עמ' 14

פרוטה לכל אחד, ואפילו איש לאישה רשאי. והמרבח לשלוח מנות לרעיו וצדקה לאביונים – משוכח⁹⁶, ומוטב להרבות במתנות לאביונים מאשר להרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות, ודומה לשכינה שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים"⁹⁷.

האדמו"ר מקיים "משלוח מנות" לשלושה אנשים (מאכל ומשקה)⁹⁸.

יש אומרים שמשלוח-מנות צריך להיות על-ידי שליח⁹⁹.

מנהג ישראל לשתף גם את הקטנים בכל ענייני הפורים¹⁰⁰ [וגם 'קטני קטנים' יכולים לתת 'מתנות לאביונים' לקופת צדקה¹⁰¹], ואדרבה – בעניינים מסויימים, כמו בהכאת המן ב'רעשנים' ובשאר דרכים, עיקר ה'רעש' נעשה על-ידי הקטנים, עם כל התמימות, החיות וההתלהבות האופייניות להם, וכן בנוגע למנהג "ללבוש פרצופים (מסיכות) בפורים" שנעשה בעיקר על-ידי הקטנים¹⁰².

96 לוח כולל-חביד, משייע סי' תרצ"ד ורמ"א סו"ס תרצ"ה.

97 ישעיה נ"ט, רמב"ם פ"ב מהל' מגילה ה"י.

98 ספר-המנהגים שם. הרבי היה נוהג לשלוח בכל שנה לכהן, לוי וישראל קבועים. המשלוח הכיל: אוזן-המן ממולא פרג, פרי ובקבוק יי"ש – הרה"ח ר"י"ל גורנר, 'התקשרות' שם.

99 ראה שדיחמד יאסיפת דינים – מערכת פורים סוסיי, מובא בלקוטי-שיחות כרך ל"ג עמ' 118 ועוד, וכן באחרונים. אך אי"צ כדון שלחות ממש, וכמובא בסה"ש תשמי"ח ח"א עמ' 302 ולהלן שמנהג ישראל לשלוח מנות ע"י התינוקות. וראה גם יאוצרי עמ' עדר.

100 וכן שולחים על ידיהם משלוח מנות, ספר-השיחות תשמי"ח ח"א שם. ובמיוחד מתנות לאביונים, ראה בסי' קדושת-לוי, קדושה שניה.

101 'התועודיות' תשמי"ח ח"ב עמ' 561.

102 מכובא בשו"ע, רמ"א או"ח סו"ס תרצ"ו, שבשביל מנהג זה תתירו כמה עניינים – 'התועודיות' תשמי"ח ח"ב עמ' 1239, ועוד. ע"י הצגות לבנות בפורים – ראה היכל-מנחם כרך ב עמ' קמה.

בלקוטי-שיחות כרך ל"א עמ' 279 הורה הרבי שלא ישחקו כלל הילדים בתפקיד 'תמן', ובודאי שלא בהתלהבות. 103 שיחת שי"פ תרומה, ו' אדר תשי"מ.

104 'התועודיות' תשמי"ח ח"ב עמ' 484.

105 ספר-המנהגים שם, ולוח כולל-חביד, משייע או"ח תרצ"ה סי' בהג"ה.

106 ספר-המנהגים שם הביא הרבי סתירה לכאורה בדעת אדמו"ר"א אם יש חיוב לאכול פת בפורים, עיי"ש.

107 הרמ"א שם כי שרוב הסעודה צ"ל ביום, אבל אצל רבותינו רק התחילה ביום, ועיקרה היה בליל ט"ו – שיחת פורים תשי"ט.

108 לוח כולל-חביד, ע"פ שו"ע אדמו"ר"א סי' קפח סעיף ז'.

109 רמ"א שם. וראה הערת הגהמ"ח שו"ת מנחת-יצחק ע"י בלוח דבר בעתו.

110 רמ"א שם.

111 'שערי-המועדים' – פורים סי' י'.

112 תורה-אור צ"ח, ספר-המנהגים שם ובעמ' 38, ושי"ש ועד"ז באג"ק ח"ב עמ' קסו.

113 'התועודיות' תשמי"ח ח"ב עמ' 391, 454, תשי"ח ח"א עמ' 135 ובכ"מ איתא שאין בפורים את הישטורים' צע"ל ביו"ט כדי למנוע היפך הקדושה כנפסק ברמב"ם וטושי"ע, כיוון שישנה ההבטחה שבודאי לא יהיה מזה עניין בלתי-רצוי. מאידך, בהתועודיות' תשמי"ח ח"ב עמ' 1180 מוזר לשלוח לגמרי בפורים ענייני ד' כתות שאינן מקבלין פני שכינה, שסימנן חשמ"ל [חנפים, שקרנים, מספרי-לשון-הרע, לצים] 112 ראה ספר-המנהגים עמ' 58, יאוצרי עמ' רעז.

"עד דלא ידע" בפורים – הכוח לעבודה של 'אתהפכא'

כאשר העבודה היא באופן של "ידע", הרי הוא "דבר בפני עצמו" והמלחמה בדברים המבלבלים אותו נעשית בדרך של דחייה □ אך כאשר העבודה היא באופן של "לא ידע", שיוצא ממצויאותו ומגביה את עצמו, אזי הדברים המבלבלים אינם תופסים כלל מקום אצלו □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בנוגע לשמות הימים-טובים – יש שינוי עליכם⁶. מה-שאינ-כן היום-טוב דפורים – אינו נקרא על-שם מצוות היום, "ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים"⁷, וגם לא על-שם נס ההצלה מגזירת המן, אלא אדרבה – "על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור"⁸, "הפור" ("הוא הגורל"⁹) שהפיל המן "להומם ולאברם"¹⁰ רח"ל!

ב. ויש לומר הביאור בזה – בהקדים: כתיב¹¹ "ראשית גויים עמלק ואחיריתו עדי אובר", ומבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהמאמר דפורים תר"ף ד"ה זה¹², – [בפורים הנ"ל אמר כ"ק אדנ"ע שני מאמרים: המאמר הראשון, ד"ה "והיה כאשר

1 בא י"ב, כו.

2 שם, טו.

3 פ' ראה ט"ז, ט.

4 אמור כג, מב.

5 מרדכי ואור זרוע (הל' הנוכה טשכ"א) – הובאו בדרכי משה לטווא"ח ר"ס עתר. שבל"י הלקט סקע"ד. ועוד (ראה הנסמך באנציק' תלמודית עמ' הנוכה עמ' רמב. לקו"ש ח"כ עמ' 633 בהערה).

6 שבל"י הלקט סקפ"ט. ר"ן ור"ף שבת פ"ב. כל

7 טווא"ח סע"ר. לבוש שם. אבורהם סדר הדלקת נר הנוכה. ועוד.

8 ראה לקו"ת דרושי ר"ה נחא, ואילך. ע"ט

9 שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

10 אמור כג, כח.

11 אסתר ט, כב.

12 שם, כו.

13 שם, כד.

14 בלק כד, כ.

15 סה"מ פר"ת עמ' רצו ואילך.

ירים משה ידו גו", והמאמר השני, ד"ה "ראשית גויים עמלק גו" –

ש"ממה שכתוב ואחריתו עדי אובד, משמע, שעמלק לא יהיה לו בירור ותיקון כלל, ורק איבודו זהו תיקונו, וצריך להבין הלא אמרו רז"ל¹⁴ מבני בניו של המן למדו תורה ברבים, וידוע¹⁵ דהמן היה מזרעו של עמלק, והיה בו בירור כו",

ומבאר, ש"יש בזה ההפרש בין בעתה לאחישנה, דבעתה הוא שנאבדים לגמרי, ובאחישנה אזי יש להם בירור, והנה אמרו רז"ל¹⁶ זכו אחישנה לא זכו בעתה, והיינו כאשר זכו ישראל בעניין הביורורים אזי אחישנה שיהיה הקץ קודם זמן הקצוב, ואזי ניתוסף על-ידי זה אור בקדושה... וזהו ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד, דהאחרית וסוף דכל הסטרא-אחרא בכלל וקליפת עמלק בפרט הוא שיאבדו לגמרי בכללות הזמן שנקצב להם, דקץ שם לחושך¹⁷ כו', וכאשר אחישנה על-ידי הביורורים יכול להיות בירור גם בקליפת עמלק... וזהו גם-כן שמבני בניו של המן למדו תורה ברבים, שהוא עניין זכו אחישנה על-ידי הביורורים דנשמות-ישראל, שנעשה על-ידי זה יתרון ותוספת אור בקדושה כו".

ומוסף לבאר, שבאופן דאחישנה על-ידי הביורורים שיכול להיות בירור גם בקליפת עמלק, הפירוש ד"אחריתו עדי אובד" הוא "עד ולא עד בכלל" (מה-שאין-כן באופן דבעתה, שנאבדים לגמרי, הפירוש "אחריתו עדי אובד" הוא "עד ועד בכלל").

והעניין בזה – שתכלית השלימות היא (לא רק לדחות את הרע שלא יבלבל ויפריע להטוב,

אלא יתירה מזה) לברר ולזכך את הרע ועד להפכו לטוב, על-דרך דרשת חז"ל¹⁸ על הפסוק "ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך", "בשני יצריך", היינו, שהיצר-הרע (לא רק יסכים בעל כורחו, "מלאך רע עונה אמן בעל כורחו"¹⁹, אלא מתוך רצון ושמחה) יתהפך לאהבה את ה', שזהו עניין "אתהפכא חשוכא לנהורא ומירורו למיתקא"²⁰, שעל-ידי זה נעשה יתרון ותוספת אור בקדושה.

ג. והתחלה בזה היא בימי הפורים:

אמרו חז"ל "חייב²¹ איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", ומבואר בחסידות²², שזהו עניין הפיכת ה"ארור המן" (ענייני לעומת-זה) ל"ברוך מרדכי" (ענייני קדושה), כמו שכתוב²³ "ונהפוך הוא", שעל-ידי זה נעשה גם העניין ד"ברוך מרדכי" באופן נעלה יותר, כיוון שעל-ידי הפיכת הלעומת-זה ("ארור המן") נעשה יתרון ותוספת אור בקדושה ("ברוך מרדכי").

אלא שבשביל זה צריכים להגיע לדרגה נעלית ביותר שלמעלה מ"ארור המן" ו"ברוך מרדכי" גם יחד ("לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי"), שעל-ידיה יכולים להפוך את ה"ארור המן" ל"ברוך מרדכי".

ד. ועניין זה מרומז גם בשמו של היום-טוב – פורים – שנקרא "על שם הפור":

קריאת שמו של היום-טוב פורים על שם הפור שהפיל המן להומם ולאבדם, מהווה פסק-דין של תורה [שהרי השם "פורים" אינו שם הסכמי, אלא שם שנתפרש באחד מכ"ד

17 איוב כה, ג.
18 ברכות רפ"ט. ספרי ופירש"י עה"פ (ואתחנן ו,ה).
19 שבת קט"ב.
20 ראה זח"א ד,א. הובא בתנאי פ"י.
21 ראה סה"מ תש"ח עמ' 107 בהערה א.
22 ראה לקו"ש ח"ז ס"ע 21 ואילך.
23 אסתר ט,א.

המגילה⁸⁶. במשך יום הפורים היה הרבי משתדל לאכול 'אוזן המן' ממולא פרג, לקיים מנהג ישראל בזה⁹¹.

זמן קיום מצוות היום – עד השקיעה. ובדיעבד (קריאת המגילה בלא ברכה) עד צאת-הכוכבים⁹².

משלוח-מנות – חייב לשלוח שתי מנות מדבריי-מאכל או משקאות לאדם אחד, איש לרעהו ואישה לרעותה⁹³. אין שולחים מנות לאבל (רח"ל) תוך שלושים ולאבל (רח"ל) על הוריו תוך שנים-עשר חודש⁹⁴. האבל עצמו, אפילו תוך שבעה, חייב במשלוח מנות, אך לא ישלח אלא מאכלים ולא מגדנות⁹⁵.

מתנות-לאביונים – חייב לתת לשני עניים

המגילה⁸⁶. "שמיעת וקריאת המגילה – בתפילין דרש"י⁸⁷.

קוראים את המגילה בשלוש ברכות, כולל "שהחיינו"⁸⁸, כמו אמש (עיין לעיל). בברכת שהחיינו יכולנו גם על מצוות משלוח-מנות ומתנות-לאביונים וסעודת פורים⁸⁹.

לאחר קריאת המגילה מברכים 'הרב את ריבנו', ואומרים: 'שושנת יעקב'. 'אשרי'. 'ובא לציון'. קדיש שלם. ואחר-כך מחזירים את ספר-התורה להיכל⁹⁰. ואומרים 'בית יעקב'⁹¹, עד גמירא.

שמחת פורים – חובתה לשמוח כל היום, ככתוב "ימי משתה ושמחה"⁹².

565 ששיעורן לכתחילה כזית בכל מנה, ועכ"פ כזית יחד. ולכתחילה שווין ביחד ב' פרוטות לפחות. ומציין לצפנת-פענח על הרמב"ם ה' מגילה פ"ב הט"ו, עיי"ש.
ביגליון הקודם, בהוראות אודות 'מבצע פורים', נעתק ממכתב המזכירות (אניק ח"ב עמ' קעז) שניתן להסתפק ב"תפוח וסוכריה". ואולי הוא שעור-מינימום (ראה הדעות בנושא בילקוט יוסף ח"ה עמ' שכח-של ובפסקי תשובות ס"י תרצ"ה אות יח, ושי"ג). וע"ד שביקש הרבי, מפני 'חוסר האמצעים', תפילין 'כשרים בלי כל פקפוק' אבל "קטנים" (אניק ח"ב עמ' כה). אבל למעשה, פעם אחת (באחת השנים תשל"ו-ח?) כשהכניסו לרבי לדונגא את הימשלוח מנות: של צאי"ח ב"ג, הגיב שאחת המנות היא 'פחות מכשעור', ועקב זאת פתחו והשלימו כמאה אלף חבילות-מנות!

שם, בקשר לחיילים, נאמר שיכולים לקיים 'משלוח מנות' במנות המונות להם בחדר-האוכל (ועד"ו במאושפזים בבית-רפואה ובית-אבות ותלמידים בפנימייה, ועצ"ע בבני-ישיבה שאינם משלמים). ולכאורה ראייה לזה מדין בן גורר שגנב מאמו (סנהדרין ע"א), ומדין פת שעל השלחן (אוי"ח ס"י שסו, בשו"ע אדמו"הו ס"ט"ז), ומאי"ד צ"ע מדין אורח שקידש במנות, שלהרבה דעות מקודשת רק מספק (אה"ע ס"י כח ס"י"ז, עיי"ש בבי"ש ובאוצר הפוסקים ס"ק צב בארוכה). וראה בסי' מצות מצוה פ"יא ס"ט ושי"ג.
94 כדעת הרמ"א ס"י תרצ"ו ס"ו. כן הורה הרבי לפרסם שלא ישלחו לו, בשנת האבלות על אמו (תשכ"ה) – נטע"י גבריאל ה'ל' אבלות ח"ב פלי"ה הע' יט (מהרה"ח רי"ל שי' גרונר, ודלא כמי"ש בשי' שבח-המועדים (תשנ"ג) פי"ד ס"ג). וכן על שאר קרובים תוך ל' – הוראת הרבי בשנת האבלות על הרבנית (תשמ"ח) – שם בשו"ת שבסוף הספר ס"י ב.
95 שו"ע ס"י תרצ"ו ס"ב, מספר-חסידים ס"י תשי"ג ומהרי"ל הלכות פורים (מהדורת מכון ירושלים עמ' תלב). גשר-החיים ח"א עמ' רכח. רסא.

(ח,טז), 'כי מרדכי' (י,ג), והבעל-קורא חוזר וקורא אותם. עשרת בני המן צריך לקרוא בנשימה אחת, מהמילים 'חמש מאות איש' (ט,ו) עד לאחר תיבת 'עשרת' (ט,ו). הציבור קורא אותם תחילה, והתינוקות מכיין אז [ולא כשהבעל-קורא קורא אותם!] כמו בהזכרת המן⁷⁴.

"מנענעים את המגילה באמירת 'האיגרת הזאת' (ט,כו) ו'איגרת הפורים הזאת השנית' (ט,כט)⁷⁵".

אחר הקריאה מברך "הרב את ריבנו". אסור להפסיק בריבור עד שסיים הש"ץ את הברכה. "נוסח 'שושנת יעקב': 'ארוים כל הרשעים, ברוכים כל הצדיקים'⁷⁶".

אחר-כך⁷⁷ כורכים הש"ץ והציבור את המגילה (וכן ביום). ואתה קדוש. הש"ץ אומר קדיש (יהא-שלמא). עלינו. קדיש-יתום. אל תירא. אך צדיקים⁷⁸.

הקורא מגילה לנשים (בלבד) – מברכות לעצמן (מעומד)⁷⁹. ואם לאו – יברך הקורא⁸⁰. הרמ"א פסק שאין לברך אחר קריאת המגילה אלא בציבור⁸¹ (אבל האדמו"ר (לבדו) מברך על

74 'לוח כולל חבידי', כפי החיים סיי תרי"צ ס"ק צו מבין איש-חי. וראה 'אוצר' שם.

75 ספר-המנהגים שם. (במגילת סיי תרי"צ ס"ק יז מסי מטה" משה, ועוד – 'האגרת הזאת' בלבד). המויל דילראות את מלכנו מסר, שבכל השנים שבדק בוידיא – נענע הרבי את המגילה במקומות אלו ח' פעמים.

76 ספר-המנהגים שם, ושיי. וראה שלל הגירסאות המובאות ביטור השלם.

77 לוח כולל-חבידי. כן משמעות לשון אדמוה"י בסידורו שלא הביא עניין כריכת המגילה, כדעת סדר-היום, המגילת וסיעתם שאין קפידא מתי לכורכה, ומבאר זאת ע"פ נגלה וע"ד החסידות – משיחת פורים, מונה, ישערי המועדים – פורים סיי נו, עיי"ש. והמסקנה – שעדיף [בהנחת השחיה (התועודיות) תש"ז ח"ב ס"ע 157] הדגיש הרבי **שהציבור** ינהג כך, וכן העתיק ב'אוצר' עמי רס"א, אבל בשיחה המונהגת לא הזכיר זאת, ומשמע שזה נוגע גם לש"ץ] להשאיר את המגילה פתוחה עד אחר ברכה אחרונה, שע"י זה ימשיכו ענייני המגילה להאיר בגילוי. (הרבי עצמו החל, בדרך-כלל, לגלול את המגילה עם סיום הקריאה, והמשיך בכך בשעת הברכה ('אוצר', עיי"ש), אבל כמובן זה אינו הוראה לרבים].

78 ע"פ שו"ע אדמוה"י סיי ח ס"ג.

ספרי קודש רתנ"ך] – שאפילו דבר הכי חמור, כגזירה על בני-ישראל, אשר, "כל הנוגע בהם כאילו נוגע בבבת עינו"²⁴, יכולים להפוך ולעשות ממנו יום-טוב!²⁵

ועניינים הבלתי-רצויים לקדושה, "לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". וענייניו בעבודה רכל יום: לכל אחד ואחד יש עניינים המבלבלים – הן עניינים רחניים, כמו מחשבות זרות (בדקות ויומתק יותר על-פי המבואר במדרשי חז"ל²⁶

לְקַחוּ לְמַאסְרֵךְ אֶת אֶחָד הַרְבָּנִים, וּבִין הַדְּבָרִים אֲמַרוּ לֹא בַהֲלָצָה: מַה לָּךְ לְהַתְאוּנוֹן עַל הַמַּאסֵר, הֲרֵי כְּתוּצָה מִמַּאסְרוֹ עַל הַרְבֵי מַלְיוֹבְאוֹיֹטֶשׁ נֹסֵף יוֹם-טוֹב...

שהמן דיבר טרה על בני-ישראל שיש להם ריבוי ימים טובים, "שבת היום פסח היום"²⁶, "אמר לו הקב"ה, רשע, אתה מפיל עין רעה במועדים שלהם, הרי אני מפילך לפניכם, ומוסיפים להם מועד אחד על מפלתך, זה ימי הפורים"²⁷ – שזמה גופא שהמן רצה לבטל את הימים טובים ניתוסף עוד יום-טוב.

– משך זמן לאחר הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר ממאסרו בשנת תרפ"ז, לקחו למאסר את אחד הרבנים, ובין הדברים אמרו לו בהלצה: מה לך להתאונן על המאסר, הרי כתוצאה ממאסרו של הרבי מליובאוויטש, נעשה אחר-כך יום-טוב!...

ה. והנה, ידוע שכל יום-טוב "עביד עבדיתה", שממשיך ופועל ענייני המיוחד על כל השנה כולה. ולדוגמא: פסח – ממשיך ופועל על כל השנה ענייני האמונה, שבועות – ענייני התורה, וסוכות – המשכת המקיפים. ומזה מובן גם בנוגע לימי הפורים – שממשיכים ופועלים על כל השנה כולה נתינת-כוח להפיכת

24 גיטין נו, א – ע"פ זכריה ב,יב (וראה סה"מ תש"ח עמ' 121).

25 מגילה יג,ב. אסת"ר פ"ז, יב.

26 מגילה שם.

27 אסת"ר שם.

28 הל' דעות רפ"ד.

29 ראה לקו"ש ח"ג עמ' 806 הערה 9.

30 אגה"ק סכ"ה (קמא,א). וראה גם תניא פכ"ח (לה,ב).

31 סו"ס כ.ק.

בעומק הלב ובכוונה גדולה כו". ועל-דרך זה בנוגע לכל העניינים המבלבלים לעבודת ה' – שצריך לידע "שמת ה' היתה לו זאת", "וכמו שכתוב³² כי ה' אמר לו (לשמעי) קלל (את דוד)... כי אילו נסתלק רוח פיו יתברך רגע אחד מרוחו של שמעי לא יכול לדבר מאומה"³³, וכיוון שכן, בוודאי שהכוונה בזה היא לטובה, שעל-ידי זה יוסיף כוח והתאמצות גדולה בעבודת ה', ואז, נופלים כל הקליפות (שאינם אלא דבר חיצוני, כמו הקליפה שמכסה על הפרי) והיו כלא היו, ונשאר רק קדושה בלבד. ועל-ידי זה שמנצלים את העניינים המבלבלים עצמם שעל-ידי יתוסף כוח ואומץ בעבודת ה', על-ידי זה שמגלים את הניצוץ אלוקי המלוכבש בהם – מהפכים אותם לקדושה.

ו. והכוח לזה הוא מעבודת ימי הפורים באופן ד"לא ידע" – שהוא עניין היציאה ממצאיותו ("ארויסגיין פון זיך"):

כאשר העבודה היא באופן של "ידע" – הרי גם מי שמגיע לדרגות נעלות, "אפילו הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים", הרי הוא "דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו"³⁴, "יש מי שאוהבו"³⁵, ועל-דרך זה "יש מי שירא"³⁶ – יש ומציאות.

ולכן: (א) הדברים המבלבלים תופסים מקום אצלו, וצריך לחפש עצות ודרכים ללחום עמהם, ולא כל פעם מוצא בנפשו הכחות הדרושים ללחום עם הדברים המבלבלים. (ב) המלחמה עם הדברים המבלבלים היא בדרך של דחייה, היינו, שכללות עבודתו בעניין

הבירורים היא באופן שימין הוא ימין ושמאל הוא שמאל, והעניינים שמסטר דשמאל צריכים לדחותם מכל וכול, ואי-אפשר לבררם ולהעלותם לקדושה (כהסדר ד"בעתה", שהסטר-אחרא והקליפה יאבדו לגמרי).

אמנם, כאשר העבודה היא באופן ד"לא ידע", שיוצא ממצאיותו ("ער גייט ארויס פון זיך"), ומגביה את עצמו מן הארץ ("ער הויבט זיך אויף פון דער ערד") טפח או אפילו אצבע על-כל-פנים – אזי הדברים המבלבלים אינם תופסים מקום כלל,

[על-דרך המבואר בהמאמר שבקונטרס פורים³⁷ ש"כאשר הוא במדרגת האמת... רואין אנו במוחש שהזולת אינו מבלבל לו כלל... אין הכוונה שהוא מבטל אותו, כי אם שהזולת הוא ממש כאילו אינו, והיינו שלא יש דבר המבלבל לו... מפני שאינו תופס אצלו מקום ומציאות כלל, והסיבה לזה הוא העילוי שלו, מה שנתעלה למעלה ומדרגה עליונה יותר שאינו שייך אל הזולת... ובמילא אין הזולת תופס מקום ומציאות כלל, וכמו על-דרך משל הזולת של עיר אחרת אינו מבלבל אותו"],

ומזה לוקחים כוח גם לעבודה באופן של "ידע",

– כמאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁸ בשם רבנו הזקן, שעל-ידי העבודה ד"לא ידע" בפורים, נעשית גם העבודה ד"ידע" במשך כל השנה באופן אחר לגמרי –

שתהיה היכולת (לא רק לדחות ולשבור את הדברים המבלבלים, אלא אדרבה) להתעסק עם העניינים המבלבלים באופן של התלבשות³⁹ כדי לבררם ולזככם ולהפכם לקדושה, כך, שעל-ידי ניתוסף עילוי הן בגשמיות והן

37 ד"ה וקבל היהודים הנ"פ פ"ד (סה"מ תשי"א עמ' 192-3).
38 הובא גם בסוף המאמר (תו"מ ח"ב עמ' 297).
39 כי, לצורך פעולת הבירור והזיכור בהכרח להתלבש בהם, ואי אפשר לעמוד מרחוק, כמו בשביל פעולת הדחי' והשבירה (ראה גם סה"מ

32 שמואל"ב טז,
33 אגה"ק שם (קלח,ב).
34 תניא פל"ה.
35 תו"א ויקהל (בהוספות) קיד, ד. ובכ"מ.
36 ראה ספר הערכים ח"ד כרך א עמ' רעט הערה 138.

עם הבעל-קורא, הן בלילה והן ביום⁶⁹. הקפיד שהמגילה תישאר 'כאיגרת' עד סיום הקריאה⁷⁰. הבעל-קורא יכוון להוציא ידי-חובה את כל השומעים והם יכוונו לצאת. אסור להפסיק עד לאחר ברכת "הרב את ריבנו"⁷¹.

מי שלא הצליח לשמוע תיבה או פסוק, יקרא זאת מיד, וגם אם אינו יכול לעשות זאת מתוך מגילה כשרה – יקרא מיד בעצמו (עדיף מתוך חומש או מגילה מנוקדת, כדי שלא יטעה) עד מקום שהקורא אוזו בו, כדי שלא יצטרך לחפש קריאה אחרת כשרה החל מתיבה זו ואילך⁷².

"מכים 'המן' כמה פעמים במשך הקריאה, במקום שזכר 'המן' בתואר כלשהו: 'האגני', 'הרע' וכיוצא בזה"⁷³.

בקריאת המגילה קוראים כשתי המטרות: "להרוג ולאבד / ולהרוג ולאבד" (ח,א); "ואיש לא עמד בפניהם / ואיש לא עמד לפניהם" (ט,ב)⁷⁴.

נוהגים לומר ארבעה פסוקים בקול רם: 'איש יהודי' (ב,א), 'ומרדכי יצא' (ח,טו), 'ליהודים'

הניסים", ואם כבר אמר "ה" אינו חוזר. אך קודם "יהיו לרצון" האחרון יאמר: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי..."⁶¹. לאחר מכן, אומרים קדיש-תתקבל⁶².

קריאת המגילה⁶³.
מי שטרם נתן 'מחצית השקל' כנהוג, יתננה עתה לפני קריאת המגילה.

"במגילה שכתב אדמו"ר מהר"ש נ"ע: א) לא כל העמודים מתחילים בתיבת 'המלך'. ב) עשרת בני המן אינם בעמוד בפני עצמם⁶⁴.

"אין מקום לשמיעת קריאת מגילה וכו' על-ידי [רמקול], טלפון ורדיו וכיוצא-בהם [=גם לא בשידור חי] – כי אין זה קול אדם כלל"⁶⁵.

קריאת המגילה: הרבי היה שומע את המגילה מעומד⁶⁶. בשעת הקריאה עומדים מימינו ומשמאלו של הבעל-קורא⁶⁷. הבעל-קורא ו"גם השומעים את המגילה כופלים אותה כאיגרת"⁶⁸, והכפילה היא לשלושה חלקים⁶⁹. הרבי היה מברך את הברכות לפניו ולאחריה

61 א"ר ס"י תרפ"ב (בקי"ו מברמה"ז – שם כותב אדמוה"ז בסי' קפו ס"ח יוכן יש לנהוג"), משניב וכף-החיים שם. והכוונה קודם יהיו לרצון השני (ראה בסי' אשי-ישראל פמ"ח הערה י, ושי"ט).

62 אף שיעקר מצוות קריאת המגילה היא ביום (ולכן הוזכר בגיליון הקודם ע"י ציון 6 שהזכרים את הרבים יעדיפו את הקריאה ביום), הרי מי שיש לו אפשרות לשמוע מגילה בלילה חייב לקיים זאת, אף אם עיניו מטיל בספק את האפשרות לקרוא ביום (ראה שו"ת רדב"ז ח"ד סי' יג, הובא בקו"א לשי"ע אדמוה"ז סי' רעא סק"א. ועי' בארוכה בעניין זה בקובץ 'יהתמים' החדש, גיליון כז עמ' 54, ושי"ט).

63 ספר-המנהגים שם, ושי"ט. צילום ברוך בהקטנה של שני עמודים ממגילה זו נדפס בסי' אגרות-קודש – אדמו"ר מוהרי"ש, ברוקלין תשנ"ג, עמ' קמ, ובספר-התולדות אדמו"ר מהרי"ש, ברוקלין תשנ"ז, מול עמ' 21. ראה פרטים נוספים על הנוסח ואופן הכתיבה במגילה זו ביאורי עמ' רסד-רסו.

64 לוקטיש-יחות, כרך ט, עמ' 336. כרך כ"א עמ' 496.
65 'יאוצרי עמי רנה (וכמזומה כן נפוז בין אנשי'. וראה כף החיים תרי"צ ס"ק ב).
66 'יאוצרי עמי רנד.
67 שו"ע סי' תרי"צ סיפ"י ז, וראה כף-החיים שם ס"ק קב.

וכי שם ס"ק קג מהפרמ"ג, שיש להזהר שלא תהיה נגרות על גבי קרקע, ואף לא תלויה מעל השולחן.
68 ספר-המנהגים, ושי"ט בעניין השומעים. 'יאוצרי עמי רנה. צריך חיפוש הטעם שלמנהגנו כופלים לגי חלקים דווקא (למנהג העולם מקפלים לחלקים רבים, ירעה ע"ג יריעה – לוח דבר בעתו).

69 'התקשרות' גיליון לו עמ' 14. וראה שו"ע אדמוה"ז סי' ריג סי"ז, וכף-החיים שם סוס"ק כב.
70 שם. וראה בכף-החיים שם ס"ק קב ובשו"ת מהרי"ל, מהדורת מכון-ירושלים, סי"ע נו. 'יאוצרי עמי רנה.
71 ראה שו"ע סי' תרי"צ סי"ג ונו"כ, משנה-ברורה שם ס"ק יט.

72 ספר-המנהגים שם, ושי"ט. בדרך-כלל היה הרבי מכה ברגלו (הימנית או השמאלית) בכל 'המן', ובמקום שזכר באיזה תואר היתה ההכאה מורגשת יותר ובמשך זמן רב יותר. לפעמים הכה יותר חזק ביהמן שניגנו בו או ביהמן בן המדתי' (ראה ביאורי עמ' רנו, ובהתקשרות' בשנים קודמות).

הרבי הפנין הנאה וחיך בשעה שהילדים היו מרעישים ב'הכאת המן', וכמה פעמים דיבר בשיחותיו נגד הגבאים החוששים מיבילבולי הילדים ומגבילים אותם, וכן נגד המכים 'בעל כרחם' בקול דממה דקה... ('יאוצרי שם).
73 ספר-המנהגים שם, 'יאוצרי עמי רנה, ושי"ט.

דתענית-ציבור: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהילים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיוצא-בזה] אי-אפשר לפעול זאת – על-כל-פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בעי' – ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' – הרי 'מחשבה טובה, הקדוש-ברוך-הוא מצרפה למעשה'⁵⁰."

קריאת המגילה ב'מבצעים':

בשעת-הרחק, ניתן להתחיל את הקריאה בברכה מתחילת השקיעה (האמיתית, שהיא כ- 4 דקות אחרי השקיעה הנראית, באזור המרכז: 5:51). ובשעת-הרחק-גדול – אפילו מ'פלג המנחה' (באזור המרכז: 4:33)⁵¹.

עניינה: גם לאחר צאת-הכוכבים, אין לאכול קודם קריאת המגילה. אדם חלש מותר לטעום פירות וכדומה ומשקאות קלים ללא הגבלה, ומיני מזונות עד כביצה (ומי שצריך לקרוא מגילה וקשה לו בגלל התענית, ודאי יכול להקל בזה), וחולה מותר אפילו לאכול ממש,

יום שלישי
י"ד באדר – פורים

מנהגנו ללבוש בגדי יום-טוב מבערב⁵². גם בפורים, יורד האבל (רח"ל) לפני התיבה⁵³. אבל תוך שבעה, הולך לבית-הכנסת להתפלל ערבית⁵⁴ ולשמוע קריאת המגילה⁵⁵. אם אין בעל-קורא מובהק כמזהו, יקרא הוא את המגילה לפני הציבור וגם יברך⁵⁶. ואין לו לראות מיני שמחה⁵⁷. פורים נחשב כשבת לעניין אבילות, היינו שנחשב במניין שבעה, ונוהג רק אבלות שבצינעא. אינו יושב על הקרקע ונועל נעליו⁵⁸. לעניין משלוח-מנות, ראה להלן.

בערבית – 'ועל הניסים'⁵⁹, ואין להפסיק להכריז 'ועל הניסים' קודם תפילת שמונה-עשרה, אלא יש לציין זאת בטפיחה על השולחן, ורצוי שאחד הגבאים, כשיגיע לשם, יתחיל זאת בקול (שכח ועל הניסים – אם נזכר קודם ה"ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל

ברוחניות (על-דרך אופן העבודה ד"זכו אחישנה", שנעשה הבירור גם בקליפת עמלק, ועל-ידי זה נעשה יתרון ותוספת אור בקדושה).

ז. והתחלה בזה בימי הפורים – "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע".

ואף שבדרך-כלל יש להיזהר בכגון-דא כיוון שיכולה להיות מזה תוצאה בלתי-רצויה, ו"אדם מועד לעולם כו' בין ער בין ישן וכו"⁴⁰ – הרי, במה דברים אמורים, כשעושה זאת על דעת עצמו, אבל, כשעושה זאת מצד ציווי התורה, לוקחת תורה את האחריות שהתוצאות מזה תהיינה אך ורק טוב, וטוב הנראה והנגלה, הן בנוגע לימי הפורים עצמם, והן בנוגע לפעולתם על כל השנה⁴¹.

ובנקודה העיקרית – שעל-ידי ההתעלות למעמד ומצב "ער דלא ידע בין ארור המן

– כתיב⁴² "כתית למאור", ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו⁴³ דיוק הלשון "כתית למאור" דווקא (ולא לאור או להאיר), היינו, שעיקר ההדגשה היא בנוגע ל"מאור" ("עס דארף זיין דער צוטראג צום מאור"), אבל לאחרי זה ממשיך בכתוב⁴² "להעלות נר תמיד", שהוא עניין האור והגילוי – ועד שנמשך ובא בגילוי בטוב הנראה והנגלה, בכני, חיי ומוזנא רויחא.

(קטעים מהתנועות פורים היתשי"א. תורת מנחם – התנועות היתשי"א, חלק ראשון (ב), עמ' 305-311 – בלתי מוגה)

תשי"א עמ' 289. סה"מ מלוקט ח"א עמ' קפז-ח).
(40) ב"ק כו, סע"א (במשנה). וש"נ.
(41) חסר קצת (המ"ל).
(42) ר"פ תצוה.
(43) ראה גם ד"ה וקבל היהודים הנ"ל פ"ג. פט"ו (סה"מ תשי"א עמ' 193, 182).

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

50) לקוטי-שיחות כרך כ' עמ' 352, ושי"ח. וחבל שכלל הידוע, טרם הונהג הדבר בפועל אפילו בין אנשי (מלבד הצפייה בדברי הרבי בווידיאו במקום שאפשר).
51) ראה משנה-ברורה ובה"ל סו"ס תרצ"ב. אך ראוי לכל אחד (לכוון שלא לצאת בזה, ולקרוא או לשמוע שוב לעצמו ולבני-ביתו עם כל הברכות בזמן.
52) רמ"א ומשנה-ברורה סו"ס תרצ"ב.

53) נהגו בדורות הקודמים בהרבה מקהילות חב"ד, ובדורנו בבית-חינוך, ובשנים האחרונות נתפשט המנהג בין חסידי חב"ד בכל מקום, ללבוש בפורים בגדי יום-טוב. וי"א שהרבי הורה כך באחת משיחותיו (למרות שמנהג זה בספר-המנהגים הוא הראשון מ'מנהגי האדמו"רי ש"אינם הוראה לרבים") – 'אוצרי עמי רנד'. 'התקשרות' גיליון לו עמ' 14, עיי"ש (במשנה-ברורה וכף-החיים ס"י תרצ"ה הביאו שיש ללבוש בגדי שבת **מבערב**. וכן משמע בספר-המנהגים שכתב זאת לפני תניית מחצית השקל. ראה גם 'התנועות' תשמ"ט ח"ב עמ' 439).

"ליהודים הייתה... ויקר"

ערב מלחמת ששת-הימים קרא הרבי להתחזק במצוות הנחת תפילין □ הרבי עורר את החסידים להפיץ את הקריאה ולזכות במצווה כמה שיותר יהודים ובמיוחד חיילים □ "מבצע-תפילין הוא ענין שמחוייבים בו על-פי שולחן-ערוך", קבע הרבי! □ "ויקר – אלו תפילין שבראש"

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

334 ואילך):

ומכאן התשובה לשואלים שמאחר שכבר עברו שנתיים ימים – מדוע עדיין הרעש בקשר לתפילין. והרי י"ב חדש מהווים עניין מסוים, וכל שכן פעמיים י"ב חודש, אולי די כבר במה שנעשה?

התשובה היא: אדרבה ואדרבה! מאחר שאו נוצר "ויראו מך", ומאחר שעדיין לא הועיל הדבר, ועתה נמצאים במצב שיש צורך ב"וטרף זרוע אף קדקוד", ברור שיש צורך בעניין התפילין...

אילו זכינו היו יוצאים ידי חובה ב"ויראו מך", וחוסכים את "וטרף זרוע אף קדקוד"...

על-ידי מצוות תפילין מביאים את וטרף זרוע, שאף מקו השמאל לא תהיה יניקה לגויים...

זוג או כמה זוגות תפילין

בחודש תמוז תשכ"ט נכנס ל"חידות" הת' אברהם סטאון, ערב צאתו בשליחות ה'מרכז לענייני חינוך' לפעילות קיץ בערי השדה. בפתק שכתב לרבי, ציין הלה כי הוא הכין עניין תורני בנגלה ובחסידות, בהתאם להוראת הרבי. הרבי הגיב (כאן ב'תרגום-חופשי'):

"...מסתמא יודע גם החבר הנוסע עמך שעליו להכין עניין בנגלה ובחסידות, ושאהד לא יסמוך על השני. קחו עמכם כמה זוגות תפילין – זוג או כמה. מכיוון שיש לדבר במיוחד אודות תפילין, יש לקחת כמה". להעיר, כי עד אז היה עיקר הדגש על מכירת

בהתוועדות י"ב-יג תמוז תשכ"ח (שיחות- קודש תשכ"ח, כרך ב, עמ' 303) סיפר הרבי על מכתב שקיבל מיהודי פלוני, המפענח את ראשי התיבות של "תשכ"ח": ת'פילין, ש'בת, כ'שרות, ח'ינוך, וכן את ראשי התיבות של "תשכ"ט": ת'פילין, ש'בת, כ'שרות, ט'הרה (טהרת-המשפחה). באותו מעמד קרא הרבי לרבי ולמנהיגי הקהילות לדרוש מצאן מרעיתם קיום מעשי של המצוות.

אילו זכינו...

אין ספק כי תחילת הפצת ה'מבצעים' הקודשים הייתה ב'מבצע תפילין', שפריצתו הגדולה אירעה בתקופת מלחמת ששת-הימים. בחודש טבת תשכ"ח (ראה אגרות-קודש, כרך כה, עמ' עא-עג) הודיע הרבי כי דרישת השעה, לחיזוק 'מבצע תפילין' בתוקפה עומדת.

בזאת לא תם העניין: בחודש תמוז תשכ"ט הבהיר הרבי בהתוועדות (שבת-קודש פרשת מטות-מסעי, כ"ו בתמוז, מברכים החודש מנחם-אב) ברבים ובאופן שאינו משתמע לשתי פנים, שהמצב דורש המשך של המבצע. תחילה דיבר על הקשר שבין מצוות תפילין לניצחון במלחמה, והזכיר את בני גד שעליהם נאמר "טרף זרוע אף קדקוד", שזכו לכך מפני שהתעסקו ביתר שאת במצוות תפילין. בהמשך אמר (לפי שיחות-קודש תשכ"ט, כרך ב, עמ'

פורים, "הקדים שקליהן לשקליו"⁴³. כל אחד נותן שלושה מטבעות של "מחצית" מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן [בארה"ק ת"ו בימינו: שלושה חצי-ש"ח]⁴⁴, ומנהג זה כולל את כל ישראל, ועל-כל-פנים קדיש⁴⁵. – כל אחד מבין עשרים שנה ומעלה, או החל מי"ג שנה. ומה טוב ומה נעים – שיחנכו גם קטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם [ו]מפורסם המנהג לתת גם עבור כל בני הבית⁴⁵], ובאופן שההורים עוזרים להם, שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה, ושיישאר להם עוד מספיק כסף לצורכיהם, כך שלא יחסר להם כלום⁴⁶.

מנחה:

הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה

כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים "דרשו ה' בהמצאו", ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁴⁸.

גם היחיד אומר 'ענגו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע", ואם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה) אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'היו לרצון' האחרון, והש"ץ אומרו כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת-כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁴⁹, וכשאינו נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

אין אומרים תחנון, ולא 'אבינו מלכנו'.

הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה

שם, שהאדמ"ר נותן מחצית-השקל גם בעד הרבנית ובנים ובנות קטנים, ע"כ. וכמו ששנינו (שקלים פ"א מ"ה) "אם שקלו – מקבלים מהם".

אגב, מלשון הרבי "מחצית השקל" משמע כמנהג הרווח שאין נוהרין מלומר שנותנין ל"מחצית השקל", ולא כמיש בלוח א"י ועוד לומר דווקא "זכר למחצית השקל" (ע"ד החשש "שלא לייחד בשר לפסחי" בסי' תסט, ע"פ מסכת סופרים פכ"א ה"ד, סידור רע"ג, שו"ת אגוני מזרח ומערב סי' מ, שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' ע"ד ועוד). והטעם נתבאר בשיחות-קודש תשכ"ו עמ' 219, כיוון שמוכח מהגמ' ב"ב ט"א, ורש"י ותוס' שם, וכך מהלימוד מהפסוק "כי באמונה הם עושים" שנאמר במחצית השקל, לעניין צדקה – שגם היא עניינה 'צדקה', עיי"ש. וראה גם לקוטי-שיחות הכ"א עמ' 469. ש"ח"ש תשמ"ט ח"א עמ' 287.

(47) ספר-המנהגים עמ' 48 ובהערה – ע"פ הגמ' (תענית כו, סע"ב. הובאה להלכה בשו"ת אדמו"ר סי' קכט ס"א), שבתעניות "שאין בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "סמוך לשקיעת המה".

(48) בסרטי הווידיאו נראה, שגם) כאשר היה הרבי ש"ץ, התחיל את החציקדיש במנחת תענית-ציבור מייד לאחר סיום ברכות-הפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגנו במנחת ש"ץ), ותוך-כ"די אמירתו אמרו 'יהללו והחזירו את הסי' לארון הקודש.

(49) לוח כולל-חב"ד בצו"ג, עשרה בטבת וכו', ובתענית זו נשמט. ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד ע"פ כהספדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כ"ף) החיים שם ש"ץ ז, ע"פ הב"ח. וראה ילקוטי-יוסף מועדים עמ' 550 ושי"ג, ונטעני-גריאל ה"ל בין-המצרים פ"יג סי' ושי"ו).

זה רק קדימת התניה לפני פורים, אלא שיש לזה קשר ענייני עם ה**תענית**, כמיש במקור הדברים (מהרי"ל עמ' תכא, הובא בד"מ סי' תרצ"ד). ובכ"ף החיים שם סי' כה מבאר "כדי שיהא צדקה עם התענית לכפר". ולכאורה עפ"י צריך לתיתו אז גם **בירושלים ת"ו**, כמיש בלוח ע"י-חיים, ולא כמיש בלוח כולל-חב"ד (וכנהוג בין אנ"ש שם) לתיתו שם במנחת פורים דפרזים. ועיי"ש.

(42) לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א סי' תרצ"ד סי"א ממנהרי"ל.

(43) ספר-השיחות תשי"ח ח"א עמ' 299.

(44) רמ"א שם. בעבר לא היו בארה"ק מטבעות של מחצית, ולכן הורגלו לתת חצאי דולרים (ראה לוח ע"י חיים, ופסקי תשובות סי' תרצ"ד הערה 25), אבל כעת אין טעם לזה. כן לא מצאתי טעם למה שיש נותנים ג' פעמים ג' מחציות. מהטעמים לזה: א) ברמ"א או"ח ר"ס תרצ"ד – כנגד ג' פעמים שכתוב י'תרומה' בפרשת שקלים. ב) רמז לשלושת ימים שצמו בימי אסתר, כדאיתא בספרים [מטה-משה סי' תשנ"ו, אליה-רבה סי' תקס"ו סי' ב] שביום התענית יש ליתן סכום הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו יום אכן יעלה לקדושה ממש – ישערי המועדים' אדר, עמ' קמ"ה. ג) ע"ד "אוריין תליתאי לעם תליתאי" רמז למתן-תורה בפורים "קיימו מה שקיבלו כבר", התוועדות תנש"א ח"ב עמ' 332.

ועניינה: נתינה בבת-אחת סכום השווה לכל – עבודה שמעלה מגדרי האדם, 'התוועדות' תשי"ח ח"ב עמ' 311.

(45) מג"א סי' תרצ"ד סי' ק ג מהנהגות מיימוניות, כ"ף החיים שם סי' ק, 'זרכי חיים ושלום' סי' תתמ"ג, שיחת תענית אסתר תשמ"ט – 'אוצר' עמ' רג. – ולכאורה כאשר הם נותנים בעצמם, אין האב צריך לתת עבורם.

(46) שיחות-קודש תשי"ב ח"ב עמ' 787. ובספר-המנהגים

האל / אל מלך, ויעבור / במתי מספר²⁷ / א-
ל מלך, ויעבור / זכור רחמיך²⁸ / זכור לנו ברית
אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו²⁹
/ משיח צדקך³⁰ / אל רחום שמך / עננו ה'
עננו / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני³¹ /
'איבנו מלכנו' הארוך³², וכו': 'ברך עלינו שנה
טובה'; 'זכרנו ...' [ולא 'זכרנו ב...']³³ / ואנחנו
לא נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה:

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש
רק שלושה מתענים³⁴.

מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות
לתורה³⁵. ואם קראוהו, וצר לו להודיע זאת
מפני חילול השם – יעלה³⁶.

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך... ה' ה'
אל רחום... ונקה", "וסלחת לעווננו" – אומר
הציבור בקול רם ורק אחר שסיימו, אומרם
הקורא בתורה³⁷. כשעלה הרבי לתורה, התחיל
לאומרם יחד עם הציבור³⁸.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'" (וכן
כשאומרים אותו בתפילה) יש להפסיק מעט בין
"בשם" ל-"ה'", כי בפסוק מופיע תחת המלה
"בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'³⁹.

מהצית השקף:

נותנים 'מחצית-השקל' לצדקה [ובפרט
לבית-הכנסת ובית-המרדש, שהם בדוגמת
המשכן והמקדש⁴⁰] ביום התענית⁴¹ לפני
מנחה⁴², זכר למחצית-השקל שקשורה לנס

בסידורי תהלת ה' הישנים (נכ"ה בסליחות שבסידורי:
יעב"ץ, עבודת ישראל ואוצר התפילות). ואילו במחזור
השלם ובסליחות – מנהג חבי"ד, נדפס תמיד **יכהודעת**.
בגיליונות קודמים של לוח זה כתבתי לתקן זאת גם
בסליחות שבסידורים, וכן תוקן בסידורי 'תהלת ה'
החדשים בהוצאת קה"ת ארה"ק, אך העירוני שבהקלטות
מתפילת הרבי בסליחות לעשרה בטבת ניתן לשמוע בבירור
"כמו שהודעת" (התת השי"ן במבטא רבינו ניכרת למדי),
ויש לבדוק בשאר התעניות.

27 פיוט מסוג 'פומון'. בסוף 'פומון' 'ברובם המכריע של
סליחות הנדפסות – חוזרים חלק מחרוזת הראשון בין חרוז
לחברו' ובסוף הפיוט חוזרים את כל חרוזי הראשון (הערה
4 בליקוט טעמים ומקורות' הני"ל, אך בוודיאו מתענית'
אסתר תשמ"ח ברור שהרבי חזר את כל חרוזי הראשון גם
בין כל בית ובית.

28 סידור תהלת ה' הני"ל עמ' 347. וצ"ל **פקדנו** בישועתך,
ללא וא"ו, כבפסוק, וכן נדפס בסליחות – מנהג חבי"ד.

29 פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל,
עד הפסוק יאל תעובנו ולא עד בכלל, ואחרי "אתה תענה,
ה' אלוקינו" סוגרים הארון.

30 מדלגים "ואו"א... אשמונו... סרגנו... כיוון שכבר אמרו
זאת בנוסח התפילה, ע"פ דברי האריז"ל שלא לומר פעמים
וידוי באותה תפילה. הרבי בהיותו שי"ץ היה מדלג גם
יהרשענו ופשענו, כנראה מפני שגם זה (חלק מן ה'הודו.
תורה להרה"ח ר' לוי יצחק ש"י ראסקין, דומ"צ דחסידי
חבי"ד בלונדון.

31 במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום
הסליחות (ספר-היגיונים, ניגון רמו).

32 במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן: "איבנו מלכנו, אין לנו
מלך אלא אתה" (ספר-היגיונים, ניגון ו).

אין מנהגו לומר חלק מיאבנו מלכנו פסוק בפסוק קהל

וחזן, אלא אומרים כולו יחדיו מתחילה ועד סוף ('אוצר'
אלול-תשרי עמ' קב).

בסידורי תורה-אור ותהלת-ה', והחל משנת תשמ"ט גם
במחזור השלם, נדפס: **זמיות** (ה"י שבבא ה"כ' בשורוק),
וזאת ע"פ לוח התקון לסידור תו"א (נ"י. תשי"א – ובניגוד
לסידורים הישנים) – 'אוצר מנהגי חבי"ד' שם עמ' קא.

33 ספר-המנהגים עמ' 45.

34 ספר-המנהגים שם.

35 שו"ע ס"י תקס"ו ס"ו בשם יש מי שאומר, והובא
למעשה בשו"ת צמח-צדק (שער המילואים ח"א ס"י ג,
ובמהדורת תשנ"ד או"ח ס"י ק).

במשנ"ב ס"ק כ הביא מסידור דרך-החיים דה"ה למי שאין
בדעתו להשלים התענית, ויש מקילין בזה (שערי-אפרים
שי"א ס"ט רק במקום צורך גדול, ובשו"ת שואל-משיב
תנינא ח"ב ס"י נח ושו"ת אפרקסתא דעניא ס"י עז מקילין
בכלל, ולכאורה כן משמע משו"ת הצי"ץ הני"ל המביא
לצירוף גם י"ז שאכלו פחות מכשעור" שהרי מדובר שאח"כ
יאכלו כרגיל).

36 לוח כולל-חבי"ד בצום גדליה, ממשנה ברורה ס"י תקס"ו
סוף ס"ק כא ושו"ת מנחת-אלעזר ח"ב ס"י עד.

37 שערי-אפרים שער ח סעיף קז.

38 וסיים עם השי"ץ, 'התקשרות' גיליון מ סעי' 18. ודלא
כמ"ש בשערי-אפרים שם, שאומר **רק** עם השי"ץ.

39 לוח כולל-חבי"ד, צום גדליה.

40 משיחות שי"פ שקלים תשכ"ד ותשמ"ב. אך אין בזה ח"ו
משום שלילת נתינת צדקה זו לעניים כפשוטה, ראה סה"ש
תשי"ח ח"א עמ' 303 (לקוטי-שיחות ח"א עמ' 182, וסה"ש
נתי"א ח"א עמ' 320) – 'אוצר' עמ' רג. כשמניחים
הנבאים קערה, רצו לצייין בה במפורש לאיזו מטרה נותנים
בה.

41 ספר-המנהגים – מנהגי פורים. מלשון זו נראה, שאין

ספרי המל"ח וקה"ת.

"לצאת ידי סדרי הטבע"...

התבטאות מעניינת נוספת, ברוח זו של
הדברים, השמיע הרבי בהתוועדות שבת-קודש
פרשת בראשית תשל"ה (שיחות-קודש תשל"ה,
כרך א, עמ' 116):

כדי לצאת ידי סדרי הטבע יעמידו צבא עם כלי
נשק ויניחו עם החיילים תפילין כדי שעלידי כך
ש"שם הוי' נקרא עליך" יקויים גם היוראו ממך",
ויזכו בארץ-ישראל רק משום שהקב"ה נותנה.

"ברכה והשראה לרבים"

הרבי עודד באופן אישי מניחי תפילין. כך,
למשל, כשכתב לו ראש המועצה של קריית-
מלאכי באותם ימים, מר משה שיחי' קצב (כיום
נשיא המדינה), על הקפדתו להניח תפילין,
הגיב (י"ג שבט תש"ל – אגרות-קודש, כרך
כו, עמ' רפח):

בקורת רוח מיוחדת קראתי על דבר הנהגתו
הטובה בדיוק הנחת תפילין בכל יום, ומצווה גוררת
מצווה. והרי כל הוספה בהנהגה טובה בדרך התורה
והמסורה בחיי היום יום של איש כללי היא ברכה
והשראה לרבים.

"גרם בלב כמה וכמה"

כשנהרג בנו של מר אריאל שרון, שיגר לו
הרבי ב"ג בתשרי תשכ"ח, מכתב תנחומים
מרתק (נדפס בהוספות ללקוטי-שיחות, כרך י).
בין השאר מנמק הרבי את הסיבה לכתיבת
המכתב:

התעוררות הרבה אשר כ[בדון] גרם בלב כמה
וכמה מאחינו בני ישראל על-ידי הנחת התפילין ליד
כותל המערבי, שגם זה זכה לפירסום ומצא הד רחב
והכי חיובי בשכבות שונות של העם ובמקומות
קרובים וגם רחוקים.

בסיום המכתב הביע הרבי תקווה:

ויהירצון... וכן גם בחייו הפרטיים – בשמירת
הנחת תפילין ומצווה גוררת מצווה ועוד מצווה –
ימצא ניחומים.

תמיכת הרבי ב"מבצע תפילין"

להלן איגרת מהמזכירות, החתומה על-ידי
הרב חמ"א חודוקוב, מב' בתמוז תשכ"ז,
המצביעה על השתתפות הרבי בעלויות של
'מבצע תפילין' על-יד צעירי-אגודת-חב"ד
באה"ק:

על-פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בבקשה
למסור שלושת אלפים ל"י (3,000 ל"י) להרה"ח וכו'
ר"י לייבוב ש"י כתמיכה למבצע תפילין.

"כל אחד מישראל מחוייב בזה"

עד כדי כך גדלה חשיבות 'מבצע תפילין',
שהרבי התבטא בנושא (בב' בסיוון תשכ"ח –
שיחות-קודש תשכ"ח, כרך ב, עמ' 509):

בנוגע הנחת תפילין עם יהודים, הרי זה דין
מפורש בשולחן-ערך שכל אחד מישראל מחוייב
בזה.

"מגזין ומציל"

במכתב ששוגר לאחד מחיילי (או קציני)
צה"ל, מיום "ערב שבת מברכים חודש אדר,
ה'תשכ"ט" (אגרות-קודש, כרך כו, עמ' צד-צט)
עומד הרבי על ההוראה המתבקשת מימי
הפורים, ובין השאר "שעניינים הנעשים בדרך
הטבע (השתדלות אסתר אצל אחשוורוש וכו')
מצליחים רק... באם קשורים הם בתפילה
ובקשה מהקב"ה" – ואחר-כך מתייחס להנחת
התפילין של איש הצבא:

שמחתי לשמוע מהנעשה אתו בעבודת הצבא
ומהנהגתו הטובה, התחל מהנחת תפילין בכל יום
חול ומצווה גוררת מצווה, קיום שאר מצוות
התורה, תורת חיים, שפירושו ציווי הבורא יתברך,
הרי זה מגזין ומציל מכל דבר בלתי רצוי... בכל עת
ובכל מקום, על-אחת-כמה-וכמה בארצנו הקדושה
ובפרט במצב שבו זקוקים ביחוד לברכות ה'...
ותקוותי שמנצל גם-כן השפעתו בכיוון האמור
לטובת זולתו... ובפרט כשהדברים מלווים בדוגמא
חייה.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת תצווה / זכור

י"א באדר

רצוי לגלול את ספר-התורה השני לפרשת זכור לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טרחא דציבורא'².

שחרית: מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את הספר השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד סיום הקריאה בו)³. ואומרים חצי-קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת תצא (דברים כה, יד-ט): "זכור..."⁴.

לדעה הנפוצה של הפוסקים העיקריים, פרשת זכור היא מן התורה⁵. לכמה פוסקים גם נשים חייבות בשמיעתה, וכפי שנהגו נשי ישראל [בדרורותינו] לבוא לבית-הכנסת לשמיעת פרשת זכור⁶.

כתב כ"ק אדמו"ר: "בקריאת פרשת זכור (ופרשת תצא) – וכן בקריאת פורים (ופרשת

בשלח): "זכר עמלק" בצירי או בסגול – יש בזה מנהגים שונים, ולא שמעתי הוראה בזה. לכאורה נכון לקרות שניהם, ובפרשת זכור (ופרשת תצא) להקדים 'זכר' (צירי-סגול) ואחר-כך 'זכר' (סגול-סגול), ובקריאת פורים (ופרשת בשלח) להקדים 'זכר' (סגול-סגול) ואחר-כך 'זכר' (צירי-סגול)"⁷.

כבר לפני כמה דורות כתבו גדולי ישראל⁸ שיש לבטל את ה'מנהג' – להכות את 'עמלק' בקריאה זו⁹.

הגבהה וגלילה לספר השני¹⁰.

אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים לפרשת זכור. ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר, אולם את החצי-קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרות: "כה אמר ה' צבאות, פקדתיו..." (שמואל-א טו, ב-לה)¹¹.

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה

(2) לוח דבר-בעתו (ע"פ הנפקס בסי' קמד סייג שאין גוללים ס"ת בציבור, וע"ש בב"י ד"ה וכתב המרדכי).

(3) שערי-אפרים שער י ס"יב.

(4) לוח כולל-חב"ד.

(5) שו"ע אדמו"ר סי' רפב סט"ז [הכוונה רק לעצם עניין לסגול, אין מקום לכל זה. (8) הובא בילקוט-יוסף ח"ה ע"מ רנט. וראה המוכב בעניין זה ב'התקשרות' גליון קט ע"מ 18. כמוכן, הוא הדין והוא הטעם לקריאת ייבוא עמלק/ בשחרית של פורים. (9) רגילים שהאוח את הס"ת הראשון אינו עומד להגבהת הס"ת השני (וכ"פ בשו"ת קנין-תורה ח"ה סי' טז. והעירני הרה"מ"ח סי' אשי-ישראל, שלכאורה משמע כן בספר-חסידים סי' תתקל, מטעם עוסק במצווה פטור מן המצווה, וצ"ע הרי לכאורה יכול לקיים שתייה, וע"ש במקור חסד, עכ"ד).

(6) משיחת פי זכור תשמ"ג. לשונות שונים בשיחות הרבי וכו' בנדון הובאו באוצר מנהגי חב"ד [להלן: 'אוצר'] חודש אדר (נדפס יחד עם מגילת אסתר וישערי מגילה, הוצאת

היכל מנחם, ירושלים תשס"ב), ע"מ רמה.

(10) ספר-המנהגים ע"מ 33. לוח כולל-חב"ד.

עלות-השחר באזור המרכז לדעה המקדימה: 3:55.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר (בחזרת הש"ץ) 'עננו' בברכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', "אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים"²⁰. ואם אין, אומרו ב'שומע תפילה'²¹.

סליחות²²:

אומרים אותן בעמידה²³, ובמיוחד: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו.

מנהגנו לאומרן אחרי אמירת תחנון, 'הוא רחום' ו'שומר ישראל'²⁴, בסדר דלהלן²⁵:

קווה קיווינו / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אדם בקום / א-ל מלך²⁶, ויעבור / כי עמך / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אתה

אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת זכור 'כה אמר ה' צבאות, פקדתי', ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה¹¹. אומרים 'אב הרחמים'¹².

יום שני

י"ג באדר – תענית-אסתר¹³

הולה (אפילו שאין בו סכנה)¹⁴, מעוברת ומניקה¹⁵, ויולדת כל ל' יום¹⁶ – פטורים מהתענית¹⁷.

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר¹⁸. השוכב לישון וברעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה¹⁹.

(11) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

(12) היום-יום לשי"פ זכור, אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ח"יב ע"מ קסד, וכן משמע מסתימת לשון רבינו בסידורו – קצות השולחן סי' פג בבדי-השולחן סוף ס"ק יג. לוח כולל-חב"ד.

(13) טעם מיוחד בשם יענית-אסתר, ראה בלקוטי-שיחות כרך ו ע"מ 371.

(14) רמ"א סי' תרפ"ו ס"א. וכן המצטער הרבה מכאב עיניים (שם), וזקנים וששוי"כ (כה"ח תקי"נ ס"ק ה).

(15) רמ"א שם. והיינו במעוברת אחר מ' יום או שמרגשת חולשה יתירה, ומניקה – בפועל (ראה נטעי-גבריאל בין המצרים פ"ה, ושי"ח).

(16) דינה כחולה (שו"ע אדמו"ר סי' של ס"ה), נטעי-גבריאל שם.

(17) ולענין חתן וכלה ב' ימי המשתה בתענית זו דנו בפוסקים, ורבים מקילין. ראה משני"ב סי' תרפ"ו בשער-הציון ס"ק טז, כ"ה-חיים תקמ"ט סק"י ותרפ"ו סקט"ז וסי"ק כה, קיצושו"ע סי' קמא ס"ב, יחוה-דעת ח"יב סי' עח, ונטעי-גבריאל נישואין ח"יב כ"ה ס"ג ד ושי"ח.

(18) בסידור אדמו"ר יסדר ספירת העומר' כי שהצום מתחיל בעלות השחר. (וראה בה: אגה"ת פ"ג, לקו"ש כרך כב ע"מ 313 והתקשרות' גליון קא ע"מ 17 בשם הרב, שהאמור שם לשעה מוקדמת יותר מדבר רק בתענית-תשובה (וע"ע שיחות-קודש – בלתי מוגה – תשנ"ב ח"יב ע"מ 494 ע"י ציון 12). אמנם במקור הדין שהרבי מציין שם בתוספתא תענית פ"ב ה"ה הוא בתענית גשמים, ובגמ' פסחים ב, ב איתא ע"ז 'תענית ציבור' סתם, וברש"י תענית יב סעי' א' בכל תענית שהוא אוכל משתחשך, ואפילו בתענית יחיד', וברמב"ם הל' תעניות פ"א ה"ח הובא בב"י ושו"ע סי' תקס"ד נפסק שהדין שווה בכל תענית שאוכלין

בה בליה 'בין ציבור בין יחיד' – ואולי כיוון שהנושא מוקשה י"הבו דלא להוסיף עלה", ובפרט שברש"י הנ"ל משמע שתענית ציבור קילא מתענית יחיד).

(19) שו"ע סי' תקס"ד ונו"כ. בכ"ה-חיים שם ס"ק ז אוסר זאת משום אכילה לפני עלות השחר, אבל באג"ק כ"ק אדמו"ר ח"יב ע"מ עה איתא, שגם לפי האוסרים זאת בכלל על-פי זוהר, מותר לכל הדיעות באם עושה זאת לרפואה,

לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בה.

(20) ספר-המנהגים ע"מ 45, ושי"ח לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח סי' תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים ס"ח, עיי"ש. ואף באג"ק חט"ז ע"מ שיג ובהגהות הרבי ללוח כולל-חב"ד תשט"ז (הובא בלוח זה להיום) מעתיק הרבי רק "יג מתענים" ללא איזכור ה"שבעה שאכלו" כלל (וראה 'התקשרות' גליון לג ע"מ 18).

(21) משנה-ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג.

(22) סידור תהילת ה' (הישן) ע"מ 359. החדש – ע"מ 394.

(23) מובא מסי' קיצור שלי"ה.

(24) כך נהגו תמיד במניין של הרבי (ואינו דומה לסליחות דצום גדליה, כי שם נכלל 'שומר ישראל' בנוסח הסליחות עצמו).

(25) ע"פ לוח כולל-חב"ד, ספר-המנהגים ע"מ 53, וילקוט טעמים ומקורות' מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנדפס בסוף יסדר הסליחות על-פי מנהג חב"ד.

(26) כשהיה הרבי מתפלל עם הציבור (כגון בעברו לפני התיבה בשנות האבילות תשכ"ה ותשמ"ח), לא היה אומר 'אשמנו', כיוון שכבר אמרו בסדר התפילה, אך בשנת תשכ"ו יצא רק לאמירת היסליחות, ואז אמר 'אשמנו מפני שלא היה אצלו בסדר התפילה (יאוצר ע"מ רט).

(26) בסידור 'תורה אור' ע"מ 372, בסליחות דשני וחמישי, תענית ציבור וכו' – נדפס בו 'ימנו שהודעת', וכן צולם